

HODNOCENÍ

KRAJSKÉ PŘEHLÍDKY
MĚSTSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORŮ

Myšlenka soustavného sledování a hodnocení kategorie městských divadelních souborů vznikla před 6 lety v soustavě zařazení divadelních souborů Jihomoravského kraje podle vyspělosti a úrovně jejich práce. Početně i odborně je kategorie divadelních souborů pracujících v podmínkách měst jednou z nejsilnějších v našem kraji. Proto také od počátku soutěžních přehlídek byl zájem o konfrontaci výsledků práce ze strany souborů i okresů velký. Letošním rokem uzavíráme její třetí ročník. Poprvé však se festival uskutečnil v jednom místě a v krátkém časovém rozmezí. Pro soutěžící soubory byly připraveny jednotné podmínky, které jistě nejsou zcela optimální, ale charakterizují především po technické stránce situaci, ve které většina našich souborů pracuje. Toto festivalové místo bylo zvoleno z daleko podstatnějších důvodů, kterými další města neoplývají - je to především podpora městských stranických a státních orgánů, schopní a obětaví organizátoři v městské osvětové besedě a základní devítileté škole, kteří tuto časově i organizačně náročnou akci důkladně připravili a v těchto dnech realizovali. Stejně tak můžeme hodnotit i postoj stranických a státních orgánů okresu Prostějov, kteří festivalu věnují velkou pozornost. Divadlo by však nebylo onou věčnou institucí, kdyby nemělo diváka. O Němčicích nad Hanou můžeme dnes říci, že má bohaté divadelní zázemí, pozorné, vnímavé a náročné obecenstvo, které citlivě reaguje, dovede ocenit hodnoty a chápe i společenskou potřebu amatérské divadelní práce. Jistě tato úroveň diváků je pěstována a ovlivňována prostřednictvím stálého kontaktu s uměním, které sem do Němčic přijíždějí prezentovat profesionální i amatérské soubory a v neposlední řadě ji doplňují i místní ochotníci.

Smyslem a cílem soutěžních přehlídek městských divadelních souborů je vedle postupu vítězného kolektivu do kategorie vyspělých divadelních souborů Jihomoravského kraje pravidelné hodnocení a konfrontace dosažených výsledků vždy za dva roky. Soubory mají možnost zvolit hru a její inscenaci, kterou chtějí prokázat pochopení dnešního stavu a dalšího vývoje jak svého souboru, tak i v širším kontextu směřování naší divadelní kultury. Mohou prostřednictvím zvoleného textu prokázat schopnosti dramaturgické, režijní, herecké, scénografické i technické.

III. Krajský festival městských divadelních souborů tuto pozitivou a tvůrčí snahu vybraných kolektivů prokázal. Měli jsme možnost zhlédnout 6 inscenací, které nejlépe obstály v jednotlivých okresech našeho kraje a byly na festival doporučeny jako jejich reprezentanti.

Letošní festival, pořádaný u příležitosti oslav významného data našich novodobých dějin - 30. výročí Únorového vítězství pracujícího lidu - svým dramaturgickým a především ideově-uměleckým provedením prokázal, že snahy a cíle divadelních kolektivů souzní s dobou, dovedou se k jejím problémům zásadně a tvůrčí metodou socialistického realismu vyjádřit.

V dramaturgické skladbě soutěžní přehlídky zaujímají přední místo současné hry - dvě z nich české - Traplova Kytice pro panenku, Daňkova Sňatková podvodnice a sovětská hra Alexandra Čchaidzeho Most. U starších, dnes už klasických předloh, kterými zde byly inscenace Nestroyova Lumpacivagabunda, barokní fraška Žena našteřivá a manžel zoufanlivý a Gozziho pohádková hra Král jelenem, zaujaly právem pokusy o vskutku současné přehodnocení a výklad jejich textů. Tím byla soutěž obohacena o dokumentaci přemýšlivého přístupu našich amatérů ke společenské funkci divadla a jeho postavení v životě socialistické skutečnosti.

Velmi sympatickým a pozitivním rysem této divadelní přehlídky

byla zejména režijní práce. S radostí můžeme po několika letech konstatovat, že se opět výrazně uplatnila ryze amatérská režijní práce, což je zřejmě výsledek důsledné metodické práce se soubory a systému odborného vzdělávání v celé oblasti zájmové umělecké činnosti. Nemůžeme však opomenout i poctivou a cílevědomou pomoc řady profesionálních umělců amatérskému divadlu, na tomto festivalu dokumentovanou především členy uměleckého souboru Divadla pracujících v Gottwaldově.

I když vlastní režijní práce dala v souladu s novými trendy vývoje divadla vyniknout především hercům jako osobám a osobnostem pravého divadelního zážitku, byla u většiny inscenací patrná ve své základní podobě stanovením dramaturgicko režijní koncepce a cílevědomého vedení jednotlivých představitelů ke konečnému, ideově uměleckému vyznění díla.

Dalším sympatickým rysem soutěžní přehlídky byla skutečnost, že ke čtyřem uvedeným představením navrhli scénické řešení amatérští výtvarníci. Při všech besedách se soubory porota konstatovala, že scénografické složce je ze strany souborů věnována značná pozornost a péče. Nesetkali jsme se ani v jediném případě s hrubými nedostatky a laciným úsilím o povrchní efekt ve zpracování scénických dekorací a kostýmů. Příkladně vyzněla stylově čistá scéna napajedelského souboru, která navíc nese znaky téměř ideální spolupráce režie a scénografie.

V práci téměř všech divadelních souborů byla dominantní herecká tvorba. Mohli jsme jako diváci sledovat úžasné zaujetí členů souborů pro předvedení maximálních výkonů, opírajících se o uvážlivé, poctivé a odpovědné ztvárnění postav a jejich přiblížení divákovi ve většině případů s citlivým a promyšleným zázemím. O to příznivěji se jeví výsledky festivalu, že na této snaze se podíleli také mladí adepti herecké práce, ve třech případech dokonce celé kolektivy. Starší herecká generace - jak jsme se na festivalu přesvědčili - přitahuje a podílí se na výchově těch, kteří chtějí

touto formou přispět rozvoji lákavého, přesto tolik obtížného a náročného umění, jakým bezesporu divadlo je. Vyspělost amatérů Jihomoravského kraje je patrná i v tom, jak členové souborů přistupují ke své práci, jak hledají kladný vztah k umělecké tvorbě a přirozenou cestou docházejí k tolik potřebné uctě nejen k uměleckému tvaru a jeho hledání, ale především sami k sobě. Tento moment právem vychází z celkového postavení zájmové umělecké činnosti a tedy i amatérského divadla v naší socialistické společnosti, která díky pochopení našich nejvyšších státních a stranických orgánů jim k této práci dává nejen příležitost, ale i celospolečenské ohodnocení a péči.

Vzrůstající úroveň nejen vyspělých divadelních souborů se projevuje v pochopení přijetí kritiky. Jsme upřímně rádi, že takovýto postoj zde zaujaly ke kritice a hodnocení všechny soutěžní soubory. Tento moment vychází z uvážlivého a poctivého snažení souborů o stále se zvyšující úroveň jejich práce. Kdo sledoval všechna hodnocení a besedy se soubory bezprostředně po představení viděl, že nároky na práci ochotnických souborů jsou stále větší a dalšími léty neustále porostou tak, jak se zvyšují nároky na celý náš život v práci i umění. Porota proto ráda konstatuje, že její dobře míněná slova, snaha po pomoci a radě do budoucí práce nalezla pochopení u všech zúčastněných. Výsledek signalizuje prohloubení a další možné úspěchy souborů, jimž se kritika stane východiskem pro další činnost. Lze si jenom přát, aby také okresní odborné poroty tuto myšlenku prosazovaly a na ideově odborné úrovni ji uplatňovaly.

Po obecném pohledu na úroveň soutěžní přehlídky Jihomoravského kraje obracíme nyní pozornost k jednotlivým představením, které reprezentovalo 5 okresů našeho kraje:

Krajský festival městských divadelních souborů zahájil domácí divadelní soubor ROH ZDS v Němčicích nad Hanou reprezentující amatérskou divadelní tvorbu okresu Prostějov. Pozornému publiku se představil náročnou inscenací současné hry Vojtěcha Trapla *K y t i c e p r o p a n e n k u*. Porota především oceňuje aktivní přístup souboru k promyšlené a cílevědomé dramaturgii - zdařilému pokusu o propojení vlastní pedagogické profese většiny členů souboru s realizací dramatického textu se silným výchovným akcentem. Velmi si vážíme obětavé práce umělecké i organizační osobnosti souboru vedoucího Františka Konečného, zejména proto, že řadu let aktivně pracuje se začínajícími mladými herci a vždy se snaží o osobitý myšlenkový výklad svých inscenací.

Vyrovnané herecké výkony převyšovala svou životní zkušeností a jevištní praxí Ludmila Pospíšilová v roli babičky Kejzlarové. Při podrobné analýze herecké složky inscenace nelze opomenout tvořivou práci Jana Hrabala na roli Libora Bezděka. Atmosféra prvního festivalového dne byla o to slavnostnější, že se zahajovacího představení i besedy se souborem zúčastnil autor hry profesor FAMU v Praze s. Vojtěch Trapl.

Jako druhé představení krajského festivalu jsme zhlédli inscenaci hry Oldřicha Daňky *S n a t k o v á p o d v o d n í c e* v provedení Karasova divadla SZK ROH z Tišnova v okrese Brno-venkov. Ač se jedná o zkušený soubor s širokou kulturní činností a dlouholetou tradicí, nepodařilo se mu v soutěžní inscenaci překlenout nedostatky textové předlohy a díky ilustrujícímu a statickému režijnímu pojetí vyznělo představení - i přes několik divácky působivých a vtipných situací - příliš plošně a nevýrazně. Z hereckých výkonů zaujal přirozený projev Františka Trnčáka v roli Vojty Šouflíka a zejména Pavla Máci v roli Dolfy Hezouna.

V posledním představení první části soutěžní přehlídky se představil divadelní soubor Zdenka Štěpánka ZK ROH Slavia Fatra Napajedla z okresu Gottwaldov. Přivezl na festival inscenaci komediálního klasika 19. století J.N. Nestroye *Z l ý d u c h L u m p á c i v a g a b u n d u s*. Bylo to představení živé, nápadité a mladé. Mladé jak věkovým složením souboru, jehož valná část stála poprvé na jevišti, tak i nepietním divadelně rozpoutaným přístupem ke hře 150 let staré.

Velký podíl na tomto výsledku má režisér inscenace - herec Divadla pracujících v Gottwaldově Stanislav Tríska, který dokázal soubor zaujmout a strhnout ke spontánnímu projevu a zároveň mu vštípit i základy herecké abecedy. Mladí herci se mohou ovšem i nadále hodně přiučit u svých starších zkušených kolegů, jako jsou Jan Jurásek a zejména Eva Kolomazníková, která podala v několika ženských rolích umělecky výrazný výkon. Kladem inscenace je i její pohybové vypracování a v neposlední řadě názorově a esteticky vyhraněná scéna Bohumila Májička, vytvářející nosný základ pro otevřenou a vskutku lidovou divadelní produkci.

Mladý napajedelský soubor čeká ještě hodně práce a v pravém slova smyslu herecké driny. Za předpokladu, že si uchová svůj elán a nadšení, bude to však jistě práce plná radostných a šťastných objevů.

Na počátku úspěšného vystoupení DS Josefa Skřivana při OKVS Brno IV z okresu Brno - město, který zahájil druhou část přehlídky, stojí dramaturgická objevnost a průbojnost - scénické oživení nedávno nalezené staročeské hry anonyma ze 17. století - *Ž e n a h a š t e ř i v á a m a n ž e l z o u f a n l i v ý*. Soubor mladých lidí nám s živou rasantností demonstroval svůj divadelní názor, který usiluje přetavit zemitou až drsnou fraškovitost v nekonvenční a svébytný druh jevištní metafory. Jejich inscenace byla pokusem o dnešní živý a nekompromisní průnik do jazykově i fabulačně archaického textu, doplněného o připsané meziscénní dialogy. Tento náročný přístup však současně otevírá řadu stylotvorných otázek i úkolů ve zvládnutí herecké techniky, jímž se soubor při svém dalším vývoji bude muset nutně zabývat. Herecké výkony titulních představitelů Květoslavy Reichlové a Zdenka Klose či Jana Fialy v roli komentátora jsou slibným východiskem k jejich zvládnutí. Inscenace Skřivanů zazněla ve skladbě festivalu osvěžujícím a sympaticky provokujícím akordem.

Předposledním představením festivalu byla inscenace hry gruzínského dramatika Alexandra Čchaídzeho *M o s t*, kterou uvedl soubor Čapek ZK ROH z Uherského Hradiště. Ocenujeme nejen volbu náročného dramatického textu, ale i pevné režijní vedení usilující o sevřený tvar inscenace, o dokonalé vyznění klíčových momentů dramatu a o individualizaci dramatických postav.

Zdařilé bylo rovněž využití zvukové kulisy a funční řešení scény. K slabinám inscenace patří nevhodné typové obsazení mladé zástupkyně prokurátorky Mariky, jež poněkud posunulo celkové vyznění hry. Nicméně vysoko hodnotíme zralý herecký výkon Marie Musilové. Zvláště je třeba vyzvednout mimořádnou hereckou práci Lubomíra Kaluži na roli městského prokurátora. Inscenace byla výrazným úspěchem kolektivu uherskohradištských ochotníků.

• •

Na závěr krajského festivalu městských DS uvedla Malá scéna PKO a LŠU Gottwaldov tragikomickou báchorku Carla Gozziho *Král je lene m.* Představení je ukázkou dlouhodobé, cílevědomé dramaturgické režijní i herecké práce. Ocenujeme úpravu textu i režijní koncepci plně vycházející nejen z ideově dramaturgického ale i pedagogicko studijního záměru, který počítá s hereckými možnostmi mladých ne plně vyzrálých interpretů. Výsledkem obětavé, poctivé a zaujaté práce režiséra Antonína Navrátila i celého kolektivu je svěží a působivé představení. Z dobré herecké úrovně celého kolektivu zvláště vyniká postava Krále Derama v podání Dušana Hřebíčka.

• •

Celý průběh festivalu předznamenávala pravidelná setkání představitelů městského národního výboru v Němčicích nad Hanou, kde se v přátelské a srdečné atmosféře navodila atmosféra, jež provázela soubory v podstatě až do jejich odjezdu z festivalového města. Jsme proto rádi, že se většina souborů zde cítila dobře a že nám, organizátorům i porotě nabídli představitelé města, že můžeme každé dva roky počítat s tím, aby Krajský festival městských divadelních souborů se zde nadále uskutečňoval. Děkujeme tedy zvláště předsedovi Měst NV s. Aloisu Dosoudilovi za příjemné přijetí všech ochotníků, za denní sledování jejich práce i slova ocenění při večerních besedách.

Taktéž vlastním organizátorům - funkcionářům a učitelům zdejší základní devítileté školy, ze které jmenujme alespoň ředitele ZDŠ a předsedu osvětové besedy s. Františka Konečného,

z celého srdce děkujeme za vypětí, obětavost, pomoc a veškerou práci, jež jsme spolu s vámi mohli denně sledovat. Děkuji také svým kolegům v krajské porotě za jejich neutuchající každodenní tvořivou práci a upřímné zaujetí k problémům ochotnického divadla, za snahu pomoci dobře míněnými radami všem souborům a podnítit je k další tvůrčí práci. Vzácná jednotnost názorů a myšlenek pomohla formulovat velmi obtížné závěry směřující k vyhlášení cen, neboť celá přehlídka měla vyrovnanou úroveň.

.....

V ý r o k k r a j s k é p o r o t y :

Krajská porota navrhla všem, kteří věnovali ceny pro III. Krajský festival městských divadelních souborů, aby byly uděleny takto:

Cenu Osvětové besedy v Němčicích nad Hanou

Pavlu M á c o v i z Tišnova za vytvoření postavy Dolfy Hezouna v inscenaci hry Ol. Daňka Sňatková podvodnice.

Cenu Měst NV v Němčicích

udělit Marii M u s i l o v é z Uh. Hradiště za vytvoření role Mariky v inscenaci hry A. Čchaidzeho MOST

Cenu ONV v Prostějově určenou mladému talentu

udělit Dušanu H ř e b í č k o v i za vytvoření role Krále Derama v Gazzioho hře Král jelenem

Cenu OKS Prostějov

udělit Janu H r a b a l o v i z Němčic za postavu Libora v Traplově Kytici pro panenku

Cenu OKS v Prostějově

udělit Ludmile P o s p í š i l o v é z Němčic za postavu babičky Kejzlarové ve hře Vojtěcha Trapla Kytice pro panenku

Cenu OKS Prostějov

udělit Eve K o l o m a z n í k o v é z Napajedel za vytvoření čtyř hereckých kreací k Nestroyově frašce Zlý duch Lumpacivagabundus

Hlavní cenu KKS za ženský herecký výkon

udělit Květoslavě R e i c h l o v é z Brna za plnokrevné ztvárnění hlavní ženské role ve hře Žena hašteřivá a manžel zoufanlivý

Hlavní cenu KKS za mužský herecký výkon

udělit Lubomíru K a l u ž o v i z Uherského Hradiště za plastické a přesvědčivé ztvárnění role Prokurátora ve hře A. Čchaidzeho Most

Cenu KKS za scénografii

udělit Bohumilu M á j í č k o v i z Napajedel za příkladně stylově čistou scénu k Nestroyově komedii Zlý duch Lumpacivagabundus

Cenu KKS za režii

udělit Antonínu N a v r á t i l o v i z Gottwaldova za koncepčně promyšlenou a důsledně realizovanou režijní práci na hře C. Gozziho Král jelenem

Hlavní cenu festivalu věnovanou KKS v Brně

udělit Divadelnímu souboru Zdenka Štěpánka ZK ROH Slavia Fatra Napajedla za svěží, mladé a ve všech složkách nápadité představení Nestroyovy klasické komedie Zlý duch Lumpacivagabundus

KKS v Brně uděluje čestné uznání OB Němčice n/Hanou za vzornou organizaci Krajského festivalu městských divadelních souborů.